

De kwetsbare welvaart van Nederland

Welvaart is, misschien nog meer dan goud, een felbegeerd goed. Dat is nu zo, en dat is nooit anders geweest. Maar wat is welvaart? Het wordt maar al te vaak gereduceerd tot 'koopkracht', maar er is veel meer over te zeggen. Welvaart is de mate waarin mensen toegang hebben tot gewenste voorzieningen. Dat gaat dus niet alleen over materiële bezittingen maar ook over zaken als medische zorg, schone lucht, een goed functionerende openbare ruimte en tevredenheid over de samenleving. Het is daarmee een samengestelde variabele en, niet minder belangrijk, heeft een subjectieve component: welke voorzieningen vinden we belangrijk en in hoeverre vinden we dat we daar goede toegang toe hebben? De publieke opinie is van invloed op de antwoorden.

In 'De kwetsbare welvaart van Nederland' wordt een moedige en zinvolle poging gedaan om welvaart in deze brede opvatting te beschrijven en te duiden over een periode van maar liefst twee eeuwen, deels in de toekomst gelegen. De centrale toetssteen daarbij is de Monitor Brede Welvaart 2018 van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Deze monitor leent zich goed voor vergelijkingen door de tijd heen. Een tabel met een vergelijking tussen 1850 en 2010 met enkele tientallen variabelen geeft een prachtig overzicht. En soms spreken twee simpele getallen boekdelen: de levensverwachting is in die periode gestegen van 37 naar 81 jaar.

Een belangrijke boodschap in het boek is dat er inspanningen nodig zijn op het gebied van milieu en beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen om de welvaart op peil te houden. Want hoe laag de levensverwachting van mensen in 1850 ook was, ze hadden wel schonere lucht om zich heen dan de mensen van nu. Dat de lucht na 1850 veel 'slechter' is geworden, is ten koste gegaan van onze welvaart. Deze kijk wordt door het hele boek heen consequent gehanteerd, en precies dat levert meerwaarde op. Want de boodschap op zich was ook zonder de monitor wel bekend.

De reis door het verleden die op deze manier wordt gemaakt, leidt tot een krachtig pleidooi voor het resoluut overschakelen op een circulaire economie. Alleen op die manier kunnen we de zwaktes in ons welvaartsmodel het hoofd bieden. Dat wordt in het slothoofdstuk van het boek op verhelderende wijze uitgewerkt. Dit komt vooral doordat, net zoals in de rest van het boek, het model op concrete casussen wordt losgelaten. Zo wordt grindwinning in perspectief geplaatst: grind is een natuurlijk materiaal dat vrijwel oneindig beschikbaar is, maar het zorgt soms wel voor landschapsschade en wordt veel toegepast in beton, dat door de nog altijd dominante lineaire werkwijze in de bouwsector voor milieubelasting zorgt. Soortgelijke exercities worden gedaan voor vlees en veevoeder (met Braziliaanse soja als belangrijkste ingrediënt), en voor kunststof.

Iedereen die werkzaam is in de openbare ruimte vraagt zich wel eens af waar het allemaal goed voor is, wat het grotere plaatje is. Dat is nodig om op strategisch niveau bij te sturen. 'De kwetsbare welvaart van Nederland' is een prima hulpmiddel en bron van inspiratie om dit soort zinvolle vragen invulling te geven. Want dat de openbare ruimte een sleutelrol speelt bij onze welvaart, leidt na lezing van dit boek geen twijfel.

Titel: De kwetsbare welvaart van Nederland; 1850-2050 naar een circulaire economie
Auteurs: Harry Lintsen, Frank Veraart, Jan Pieter Smits en John Grin
Uitgave van: Prometheus, Amsterdam, 2018, 572 pagina's, € 19,99
ISBN: 978-90-446-3644-4